

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ในยุคสารสนเทศ (Information Age) ที่มีการรวมเข้าด้วยกันของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) และเทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology : CT) เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) ก่อให้เกิดการสร้าง การเผยแพร่ การใช้ความรู้ และการตัดสินใจอย่างรอบคอบ อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาและรวบรวมองค์ความรู้ ให้เป็นคลังความรู้ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา (Any Where Any Time) ปัจจุบันนี้ ICT เข้ามามีบทบาทในความเป็นอยู่ของคนเราอย่างเลี่ยงไม่ได้ การดำรงชีวิตของมนุษย์มีการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) ในขณะที่สิ่งที่ทำทำอย่างที่สุดของการบริหารโรงเรียนคือคุณภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน (Hoy and Miskel, 2001)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดอยู่ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยมาตราที่ 63-69 ทั้ง 7 มาตรานี้ สามารถถอดเป็นนโยบายได้ 6 เรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ได้แก่ (1) นโยบายการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา (2) นโยบายเครือข่ายสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (3) นโยบายการศึกษาตลอดชีวิต (4) นโยบายส่งเสริมการผลิตและพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์และซอฟต์แวร์ทางการศึกษา (5) นโยบายการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (6) นโยบายการระดมทุนและกฎหมายการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตราที่ 65 กำหนดไว้ว่า “ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2554ข) นอกจากนี้ยังมีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่ได้ระบุว่า แนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกที่เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) มีการใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการผลิต การพัฒนา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้จึงเน้นให้มีสังคมแห่ง

ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ต้องการสร้างโอกาสให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ จะต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะด้านภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลกและการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ประเทศไทยมีแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552–2556) (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นสังคมอุดมปัญญา (Smart Thailand) ด้วย ICT” โดยที่ “สังคมอุดมปัญญา” ในที่นี้ หมายถึงสังคมที่มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างชาญฉลาด โดยใช้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนทุกระดับมีความเฉลียวฉลาด (Smart) และรอบรู้สารสนเทศ (Information Literacy) สามารถเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีวิจารณญาณ และรู้เท่าทัน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคม มีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีธรรมาภิบาล (Smart Governance) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสู่เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้และนวัตกรรมอย่างยั่งยืนและมั่นคง ซึ่งแผนแม่บทนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ข้อ โดยยุทธศาสตร์ข้อที่ 1 ว่าด้วยการพัฒนากำลังคนด้าน ICT และบุคคลทั่วไปให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์ ผลิต และใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและรู้เท่าทัน ได้กำหนดมาตรการในส่วนของการพัฒนาบุคลากรไว้ โดยกำหนดให้มีการกำหนดมาตรฐานความรู้ ICT (ICT Skills Standard) สำหรับบุคลากรภาครัฐทุกระดับ ทั้งบุคลากรด้าน ICT และบุคลากรด้านอื่นๆ ที่ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน จัดตั้งสถาบันพัฒนาความรู้ความสามารถด้าน ICT ให้กับบุคลากรภาครัฐ ทั้งบุคลากรด้าน ICT และบุคลากรด้านอื่นๆ ที่ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน พัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นทั้งด้าน ICT และด้านการบริหารจัดการ ให้แก่ผู้บริหารทั้งที่อยู่ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส แก่ข้าราชการและบุคลากรของรัฐเพื่อให้มีการใช้ซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส (Open Source) เพิ่มขึ้น

การพัฒนาไปสู่มาตรการดังกล่าวนี้ มุ่งเน้นให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันและพึ่งพาตนเองได้ด้วย ICT ขณะที่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีจุดอ่อนด้านความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศที่ไม่ทั่วถึง มีจุดอ่อนด้าน “คน” ที่มีความสามารถด้าน ICT ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพร่วมทั้งการบริหารจัดการด้าน ICT (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554) การขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความจำเป็น โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน ขณะที่ประสิทธิภาพการนำ ICT มาประยุกต์ใช้เพื่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สิ่งที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่งคือด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ ส่วนการใช้

อินเทอร์เน็ต จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการสร้างสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับต่ำ (สุทธนู ศรีไสย์และคณะ, 2547) การที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานให้มากที่สุดนั้น ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีความตื่นตัวและมีความชำนาญในนำเทคโนโลยีมาใช้ ตลอดจนอำนวยความสะดวกหรือเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาได้เข้าถึงและได้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Alan, 2011; กิดานันท์ มะลิทอง, 2548)

ขณะที่กระแสการจัดการศึกษาแนวใหม่นอกตำราโดยใช้ระบบดิจิทัล ตามที่ อาเธอร์ ไคโร (2554) ผู้ก่อตั้ง Young Digital Planet S.A. ประเทศโปแลนด์ ได้ระบุว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถนำมาใช้เพื่อการศึกษาได้เช่นกัน เช่น ในประเทศฝรั่งเศส มีครูโรงเรียนในชนบทที่นำพิพัตเตอร์มาใช้สื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน เริ่มแรกมีเพียง 10 ห้อง ต่อมาขยายเป็น 110 ห้อง โดยใช้เวลานาน หรือสังคมออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลกในขณะนี้คือเฟซบุ๊ก (Facebook) ตอนนี้มีแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาโดยเปิดเป็นห้องเรียนออนไลน์ หรือตัวอย่างของการใช้สังคมออนไลน์ที่ประเทศโปแลนด์ที่มีการตั้งระบบช่วยเหลือนักเรียน 24 ชั่วโมง มีนักเรียนเข้ามาตั้งคำถามแล้ว 1.3 ล้านคำถาม และมีนักเรียนมาให้คำตอบมากถึง 1.9 ล้านคน นอกจากนี้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ก็ต้องปรับตัวโดยนำระบบดิจิทัลมาใช้ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการจัดการศึกษา จะต้องตระหนักถึงความสำคัญและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิผลและมีความปลอดภัย

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2549 เห็นชอบให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาทวี สะบ้าย้อยและเทพา เนื่องจากมีเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสำหรับแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่นี้มากเป็นพิเศษ ทั้งนี้ในส่วนของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549–2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดสรรระบบคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้โครงการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการศึกษา จำนวน 841 โรงเรียน จากทั้งหมดจำนวน 1,304 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.49 ส่วนการเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขณะนี้ทุกโรงเรียนสามารถเชื่อมต่อเข้าโครงข่ายอินเทอร์เน็ตได้ แต่ส่วนใหญ่ยังใช้งานได้ไม่รวดเร็ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีการปรับปรุงความเร็วของการ

ในการรับ-ส่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

ความเจริญก้าวหน้าทางด้าน ICT การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่ต้องการให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ การกำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้าน ICT และบุคลากรด้านอื่นๆ ที่ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดไว้ในแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 ของประเทศไทย (พ.ศ. 2552-2556) กระแสการศึกษาโดยใช้ระบบดิจิทัล รวมทั้งโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้มีการนำ ICT มาใช้ในการบริหารจัดการการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบกับจากการที่ผู้วิจัยพยายามศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า ไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่กล่าวถึงเรื่องนี้โดยตรง ส่งผลให้ในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดสมรรถนะและทิศทางในการพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT ให้กับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีมากมายที่สามารถนำมาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีทักษะและความสามารถในการใช้ ICT เพื่อที่จะนำมาปรับใช้ให้สามารถบริหารจัดการภายใต้สภาวะการณ์ที่เป็นอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสมรรถนะด้าน ICT และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบของสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยอะไรบ้าง?
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเป็นอย่างไร?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

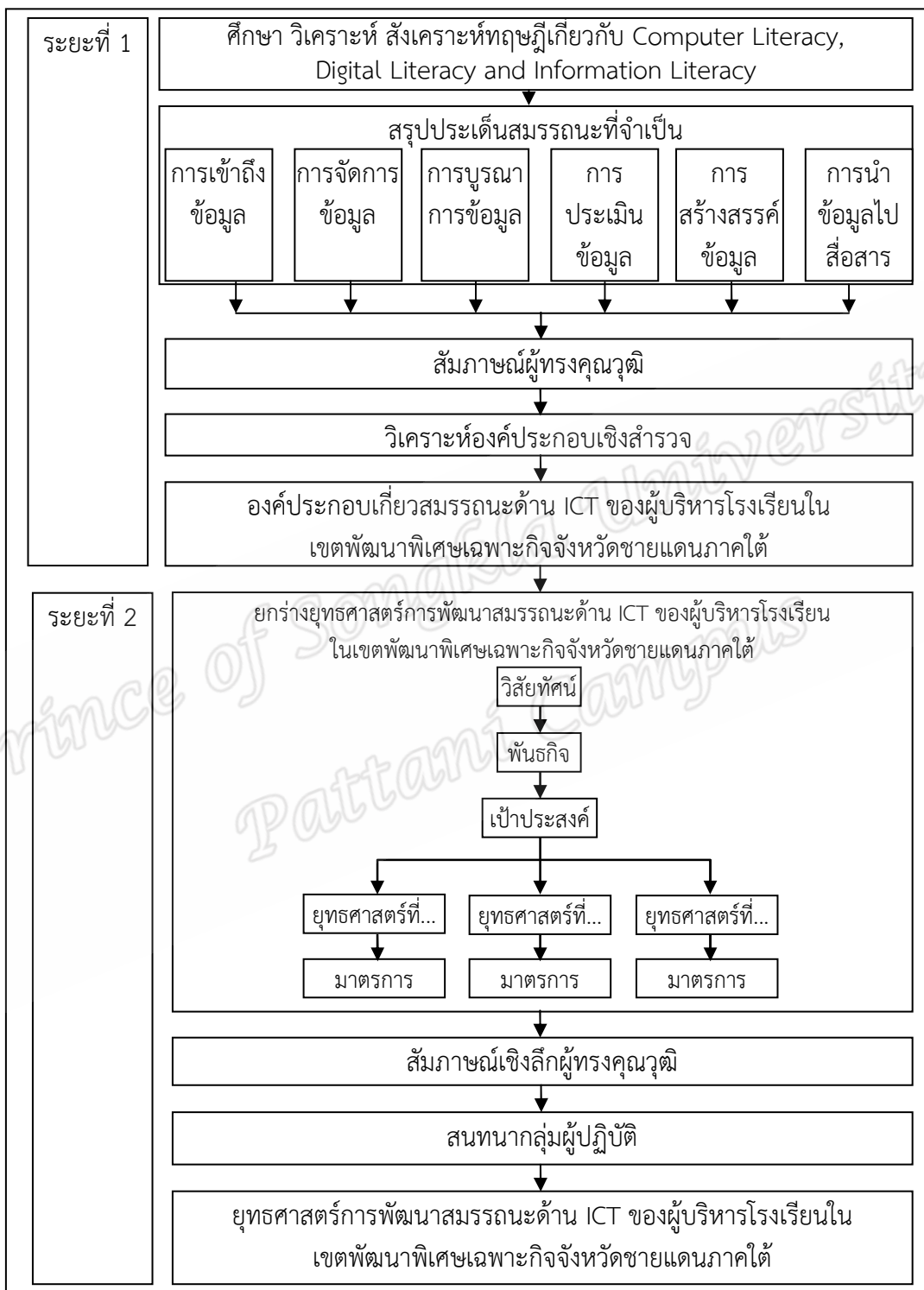
1. เป็นแนวทางสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปกำหนดนโยบายและรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียน

3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT เพื่อการบริหารจัดการ

4. สอนองเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในมาตรา 65 ที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตการวิจัยระยะที่ 1

1. เนื้อหา

ผู้วิจัยสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับ Computer Literacy, Digital Literacy และ Information Literacy ทั้งในและต่างประเทศ ประกอบด้วย California Emerging Technology Fund (2008), Kim, Jung & Lee (2011), Salpeter (2003), O'Connor (2011) Murray, Clermont & Bink (2005), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2554) และ Hacquebard, Dijkxhoorn & Erkelens (2002) ได้กรอบสมรรถนะที่จำเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูล การจัดการข้อมูล การบูรณาการข้อมูล การประเมินผลข้อมูล การสร้างสรรค์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปสื่อสาร

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าระดับรองศาสตราจารย์ มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ หรือมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าประเภทอำนวยการระดับสูง และมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก

ประชากรสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน กับรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูที่ได้รับมอบหมายให้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนกรณีผู้อำนวยการโรงเรียนไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ จำนวน 2,464 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 1,232 แห่ง โดยผู้วิจัยใช้ผู้อำนวยการโรงเรียน กับรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูที่ได้รับมอบหมายให้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนกรณีผู้อำนวยการโรงเรียนไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 800 คน จากโรงเรียน จำนวน 400 แห่ง ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 11 เขต และสุ่มอย่างมีระบบโดยเรียงตามจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

3. ตัวแปร

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีตั้งต้นสำหรับเป็นประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูล การจัดการข้อมูล การบูรณาการข้อมูล การประเมินผลข้อมูล การสร้างสรรค์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปสื่อสาร

ขอบเขตการวิจัยระยะที่ 2

1. เนื้อหา

ผู้วิจัยสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์และมาตรการ จากสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) เอกชัย บุญยาธิษฐาน (2553) สาคร สุขศรีวงศ์ (2553ค) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะ (2553) ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ (2544) และ Bob & Ron (2004)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบยุทธศาสตร์และผู้ให้ข้อมูลในการยืนยันยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการตรวจสอบยุทธศาสตร์โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 5 คน เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการยืนยันยุทธศาสตร์โดยวิธีการสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 11 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เขตพื้นที่ละ 1 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ยุทธศาสตร์** หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายและสภาพแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

2. **กระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์** หมายถึง การดำเนินการอย่างมีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และมาตรการ ให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อให้ได้องค์ประกอบสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียน และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และมาตรการ ด้วยวิธีการยกร่างยุทธศาสตร์โดยผู้วิจัย ตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และยืนยันยุทธศาสตร์ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. **สมรรถนะ** หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่ประกอบด้วยการมีความรู้ ทักษะและเจตคติ ที่สามารถสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนได้สำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดท่ามกลางวิกฤติความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. **สมรรถนะด้าน ICT** หมายถึง การมีความชำนาญทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ในการเข้าถึงข้อมูล การจัดการข้อมูล การบูรณาการข้อมูล การประเมินข้อมูล การสร้างสรรค์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน โดยแบ่งสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียน ออกเป็น 2 ด้าน คือ สมรรถนะด้าน ICT ขั้นพื้นฐาน กับสมรรถนะด้าน ICT เพื่อการบริหารจัดการ โรงเรียน

5. **ตัวแปรสมรรถนะด้าน ICT** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกด้าน ICT ภายใต้กรอบ การเข้าถึงข้อมูล การจัดการข้อมูล การบูรณาการข้อมูล การประเมินข้อมูล การสร้างสรรค์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปสื่อสาร ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย ตัวแปรสมรรถนะด้าน ICT ขั้นพื้นฐานกับตัวแปรสมรรถนะด้าน ICT เพื่อการบริหารจัดการ

6. **องค์ประกอบเกี่ยวกับสมรรถนะด้าน ICT** หมายถึง ผลของการวิเคราะห์ตัวแปร สมรรถนะด้าน ICT ตามความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงสำรวจ

7. **การพัฒนาสมรรถนะด้าน ICT** หมายถึง การดำเนินการให้ผู้บริหารโรงเรียนในเขต พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ความสามารถแสดง พฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะด้าน ICT ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะ กิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

8. **โรงเรียน** หมายถึง สถานศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

9. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง บุคลากรที่มีวิชาชีพรับผิดชอบการบริหารโรงเรียนของรัฐ และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูที่ได้รับมอบหมายให้รักษา ราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนกรณีที่ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้

10. เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง พื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และอำเภอจะนะ เทพา นาทวีและสะบ้าย้อยของจังหวัดสงขลา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2549

Prince of Songkla University
Pattani Campus